

SAĞLIK ORTAMI, TORBA YASALARLA, YAP BOZ TAHTASINA DÖNMÜŞTÜR

HEKİM EMEĞİNİ YOK SAYAN, HEKİMLERİ TEKRAR TEKRAR CEZALANDIRARAK TÜKENMİŞLİK NOKTASINA GETİREN DÜZENLEMELER DERHAL GERİ ÇEKİLMELİDİR

AK Parti Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Uşak Milletvekili İsmail Güneş, Bayburt Milletvekili Orhan Ateş ve 106 Milletvekili tarafından sağlık alanındaki farklı kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin torba kanun teklifi sunulmuş, teklif Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Esas Komisyonuna 5.2.2024 tarihinde havale edilmiş, komisyondan aynen geçen teklif TBMM'de görüşülmeye başlanmıştır.

Yasa teklifi, uzun yıllardır yapılagelen Torba Yasa düzenlemelerinden birisidir. Bilindiği üzere, mevcut siyasi iktidar tarafından bugüne kadar yapılan onlarca torba kanun ile sağlık alanı yönetilmeye çalışılmaktadır.

Bugüne kadar olduğu gibi şimdi de, sağlık çalışanlarının, meslek örgütlerinin ve sendikaların görüşleri ve uyarıları dikkate alınmadan hazırlanan torba yasa teklifi, alelacele TBMM'de görüşülmeye başlanmıştır.

Torba yasa teklifinin içinde, çok sayıda alana ilişkin düzenleme hazırlığı bulunmaktadır. Düzenlemelerin bir kısmı, Anayasa Mahkemesi ve Danıştay tarafından iptal düzenlemelere yönelik olup bir kısmı ise yeni düzenlemeler içermektedir.

Düzenlemelere ilişkin değerlendirmelerimizi aşağıda sunuyoruz

1-) Teklife göre, 209 sayılı Kanun kapsamında Sağlık Bakanlığına bağlı kurum ve kuruluşlarda görevli personele motivasyonunun artırılması amacıyla yapılan ek ödeme; uyarma cezası alanlara bir ek ödeme dönemi, kınama cezası alanlara iki ek ödeme dönemi, aylıktan kesme ya da kademe ilerlemesinin durdurulması cezası alanlara üç ek ödeme dönemi süresince yapılamayacaktır.

Bu teklifin, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararının gereğini yerine getirmek üzere getirildiği ve Anayasa Mahkemesi kararını uygulamak üzere yapıldığı ifade edilse de, bu düzenlemenin bu amaca hizmet etmediği kolaylıkla anlaşılmaktadır.

Bu düzenlemeye göre, döner sermaye ek ödeme hakkı için disiplin cezası almama koşulu getirilmektedir. Disiplin cezası alan hekimler ve sağlık çalışanları, 1-3 aylık dönemlerde döner sermaye ek ödemesi alamayacaktır. Benzer kural, üniversiteler ile birlikte kullanılan hastanelerdeki öğretim görevlileri ve personel için de getirilmiştir. Öğretim elemanları ve diğer personel için sözleşmedeki yükümlülüklerini yerine getirilmemesi nedeniyle, hastane koordinasyon kurulu tarafından bir kez yazılı ikaz edildiği takdirde bir ek ödeme dönemi, iki kez ikaz edildiği takdirde iki ek ödeme dönemi, üç kez ikaz edildiği takdirde üç ek ödeme dönemi ödeme alamayacaktır.

Bu düzenlemenin kabul edilebilir ve anlaşılır bir yönü bulunmamaktadır. Disiplin cezalarının yöneticilerin iki dudağının arasında olduğu günümüz koşullarında, sağlık çalışanlarının emeğinin karşılığı olan ve çalıştığı aya ait olan ek ödemeden, disiplin cezası aldığı gerekçesiyle mahrum edilmesi mülkiyet hakkına yönelik bir gasp niteliğindedir.

Anayasa Mahkemesi, önceki düzenlemede, döner sermaye dağıtımında dikkate alınacak kriterler içinde yer alan "disiplin durumu" ibaresini dokuz ay sonra yürürlüğe girecek şekilde 17.10.2023 tarihinde iptal

etmiş, disipline aykırı eylemler dolayısıyla döner sermaye ek ödemesi yapılmaması veya düşük oranda yapılması suretiyle disiplin cezalarına ek bir cezanın öngörülmesini hukuka uygun bulmamış, Kanunun mülkiyet hakkını koruyacak nitelikte belirli ve öngörülebilir olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bir eylemin sonucu olarak sağlık çalışanlarının iki defa cezalandırılması niteliğinde olan bu değişiklik sağlık çalışanları için baskı ortamı oluşturmak amacı dışında bir amaç içermemektedir. Mevzuatta belirlenen kurallara uymayan kamu çalışanları ile mevzuatta belirlenmiş disiplin yaptırımları açık iken bu yaptırımlara ek olarak, sağlık çalışanlarının emeğinin karşılığı olan ek ödemelerine göz dikilmesi gasp niteliğindedir ve hukuka aykırıdır. Bu teklifin derhal geri çekilmesi gerekmektedir.

2-) Benzer bir düzenleme, aile hekimleri için de getirilmektedir. TBMM'ne sunulan kanun teklifi ile, aile hekimlerinin destek ödemeleri, disiplin cezası almama koşuluna bağlanmak istenmektedir.

Uyarma cezası alanlara 1 ay; kınama cezası alanlara 2 ay; aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası alanlara 3 ay ek ödeme yapılmayacağına dair kanun teklifi ile aile hekimleri baskı altına alınmak istenmektedir.

Benzer düzenleme, daha önce yönetmelik ile getirilmiş, TTB tarafından açılan dava sonucunda, Danıştay, düzenlemenin yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir. Danıştay tarafından hukuka aykırılığı tespit edilen düzenlemenin bu defa yasa maddesi olarak gündeme getirilmesi, hukuku ve yargı kararlarını yok saymaktır.

Bu düzenlemenin yanı sıra, bir sözleşme döneminde 6 ay ve üzerinde ödeme kesintisini gerektirir disiplin cezası verilmesi halinde aile hekimi veya aile sağlığı çalışanının sözleşmesinin feshedileceği kuralı getirilmek istenmektedir. Bu düzenlemenin de kabul edilebilir bir yönü bulunmamaktadır. Aile hekimliği sisteminde görevli çalışanları, despotik yöntemlerle hizaya getirme çabası içeren bu kural, aynı eylemin iki defa cezalandırılması sonucunu doğurmaktadır.

Bu düzenlemelerin derhal geri çekilmesi gerekmektedir.

3-) Kanun teklifi ile 4924 sayılı Kanun kapsamında görevlendirilecek sözleşme pozisyon sayısı artırılmakta, bununla birlikte sözleşmeli sağlık personelinin TSK birimlerinde, deprem, salgın hastalık vb. olağandışı durumlarda başka birimlerde 1 ay geçici görevlendirilebileceğine dair kural değiştirilerek 1 aylık geçici görevlendirme süresi 2 aya çıkarılmaktadır. Sözleşmeli personel için istisnai nitelikte olan geçici görevlendirmenin kapsamının genişletilmesi, kanunun düzenleme amacına aykırılık taşıdığı gibi sağlık çalışanlarının keyfi yer değişikliklerinin de önü açılmaktadır.

Yine Kanun teklifinde "Bir sözleşme döneminde toplam altı ay ve üzerinde ek ödeme kesintisi yapılan personelin mevcut sözleşmeleri feshedilir." düzenlemesi bulunmaktadır. Sözleşmeli personel kadrolarında görev yapan sağlık çalışanlarının çalışma hakkını ve özlük haklarını doğrudan etkileyen, ek ödeme ile sözleşme ilişkisi birbirine bağlayan, aynı eyleme iki ayrı yaptırım getiren bu düzenleme, idarenin keyfi uygulamalarının önünü açmakta, güvenceli çalışma hakkını ihlal etmektedir.

Bu düzenleme derhal geri çekilmelidir.

4-) Kanun teklifinde, Sağlık Bilimleri Üniversitesi'ne bağlı öğretim üyesi kadrolarına ilişkin Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararının gerekçelerine aykırı yeni bir düzenleme hazırlığı bulunmaktadır.

Düzenlemeye göre, Sağlık Bilimleri Üniversitesi ile Bakanlık arasında yapılan birlikte kullanım protokolü kapsamında Üniversite öğretim elemanlarına protokole konu hastanelerle sözleşme imzalama yükümlülüğü getirilmiş, sözleşmenin feshi veya süresinin sona ermesi hâlinde öğretim elemanının Üniversitenin Bakanlıkla birlikte kullanım protokolü imzaladığı diğer hastanelerle de yeniden sözleşme yapabilmesini veya Üniversitenin görevlendireceği birimlerde ve hizmetlerde çalıştırılmasını mümkün kılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, öğretim elemanlarına herhangi bir sözleşme serbestisi tanınmadığı, öğretim elemanlarının merkezî idare hiyerarşisine dâhil edilmesinin bilimsel özerklikle bağdaşmadığı ve sözleşmenin hangi hâllerde feshedebileceğine dair yasal belirlilik de sağlanmadığı gerekçesiyle önceki düzenlemenin iptaline karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararına rağmen, iptal gerekçeleri dikkate alınmamıştır. Sözleşme imzalamayan öğretim üyesinin mesleğini uygulaması neredeyse olanaksız hale getirilmektedir. Sözleşme imzalamayan öğretim üyesinin mesleğini uygulamasını fiilen ortadan kaldırır nitelikteki bu düzenleme kamu yararına ve üniversitelerin bilimsel özerkliği ilkesine uygun değildir.

5-) Kanun teklifinde, üniversiteler ile Sağlık Bakanlığı tarafından birlikte kullanım ve işbirliği yapılan hastanelerde, birlikte kullanım sözleşmesinin süresi üç yıldan iki yıla indirilmektedir. Bu düzenlemeye, ek ödeme yapılabilmesi için hizmet sözleşmesinin imzalanması şartı getirilmektedir. Sözleşmenin içeriğine ilişkin düzenlemeler yanında tip sözleşmede yer alan sözleşme fesih nedenlerine de yer verilmektedir.

Düzenleme ile hastane koordinasyon kuruluna disiplin cezası tespit etme ve bu tespit çerçevesinde gereği için ilgili amire bildirme yetkisi verilmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin bu düzenlemeye ilişkin verdiği 1.6.2023 tarihinde yayımlanan kararında birlikte kullanılan eğitim araştırma hastanesindeki öğretim üyesinin disiplin amirinin Başhekim olmasına ve kendisine Devlet Memurları Kanununun uygulanmasına ilişkin kural iptal edilmiştir. Kurulması önerilen Hastane Koordinasyon Kurulu'nun Başhekimliğin başkanlığında toplanacağı belirtilerek Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararındaki gerekçelerin yine dikkate alınmadığı anlaşılmaktadır. Kurulması önerilen Kurulun görevleri ve yapısının Yönetmelikle düzenleneceği belirtilmesi bu yetki gaspının niteliğini değiştirmemektedir.

6-) Kanun teklifinde, yukarıda yer verdiğimiz düzenlemeler dışında, dış hekimlerinin çalışma yöntemine, ebelerin görev tanımına, ana ve yan dal uzmanlık alanları belirlenmesine, ilaçların ruhsatlandırılmasına, klinik araştırma ve etik kurul yapılanmalarına, sağlık turizmi faaliyetlerine, kayıtların bildirim yükümlülüğüne uymayanlara verilen para cezalarının artırılmasına, tıbbi uygulama hatası nedeniyle idarece ödenen tazminatın sigorta şirketinden tazmin edilmesine yönelik düzenlemeler yer almıştır.

Sonuç olarak,

Sağlık çalışanlarının, meslek örgütlerinin, sendika ve derneklerin görüşlerini dikkate almayan; Anayasa Mahkemesi ve Danıştay karar gerekçelerini yok sayan; sağlık çalışanlarının güvenceli ve emekliliğe yansıyan ücret taleplerini karşılamayan torba yasa teklifinin TBMM'de görüşmelerine son verilmesi, teklifin geri çekilmesi gerekmektedir.

Hekimleri bezdiren, hekim emeğini yok sayan, özlük haklarını idarecilerin iki dudağı arasından çıkacak söze göre belirleyen bu ödeme sistemi son bulmalıdır.

Hekimler, güvenceli ve emekliliğe yansıyan tek ücret talep etmektedir.

İZMİR SAĞLIK PLATFORMU